

మలాకీ

గ్రంథకర్త

గ్రంథ కర్త మలాకీగా 1:1 గుర్తిస్తున్నది. హీబ్రాలో ఈ పదం వార్తాపాఠుడు అనే అర్థమిచ్చే పదం నుండి పుట్టింది. దేవుని ప్రవక్తగా మలాకీ పాత్రమను ఇది చూపుతున్నది. దేవుని ప్రజలకు అతడు దైవ సందేశాలు వినిపించాడు. రెండవ రకంగా మలాకీ అంటే మనకు ఈ పుస్తకాన్ని అందిస్తున్నావాడు. అతని సందేశం ఏమిటంటే భావికాలంలో దేవుడు మరొక ప్రవక్తను పంపుతాడు. యొహోవా దినానికి ముందు మహా ప్రవక్త ఏలీయా తిరిగి వస్తాడు.

రచనా కాలం, ప్రదేశం

సుమారు క్రీ. పూ. 450 - 400

ఇది చెర అనంతర గ్రంథం. అంటే యూదులు బఱులోను చెరనుండి తిరిగి వచ్చాక రాసిన పుస్తకం.

స్వీకర్త

యేరుషలేము యూదులకు, మరింత విస్తృతంగా అంతటా దేవుని ప్రజలు.

ప్రయోజనం

దేవుడు తన ప్రజల కోసం చేయవలసినదంతా చేస్తాడు. తాను తీర్పరిగా వారి పనుల నిమిత్తం సంజాయిషీ అడుగుతాడు. ఈ రెండు సంగతులు ప్రవక్త ఆ ప్రజలకు గుర్తు చేస్తున్నాడు. నిబంధన దీవెనలు నెరవేరాలంటే వారు తమ దుష్టత్వం విషయం పశ్చత్తాచపడాలి. ఇది మలాకీ ద్వారా తన ప్రజలకు దేవుని సందేశం. వారు తిరిగి దేవుని వైపు మళ్ళీ వాలి. పాత నిబంధన చివరి పుస్తకం ముగింపులో దేవుని న్యాయం గురించి ప్రకటన, రాసున్న మేస్సియ ద్వారా వారికి పూర్వ క్లీమ స్థితిని కలుగుతుందనే ఆశాభావం కనిపిస్తున్నాయి.

- ముఖ్యంశం
ఆవార భక్తి విషయంలో గద్దింపు
విభాగాలు
1. దేవునికి ఘనత కలిగించాలని యాజకులకు ప్రోత్సాహం —
1:1-2:9
 2. దేవునికి నమ్మకంగా ఉండాలని యూదాకు ప్రోత్సాహం —
2:10-3:6
 3. దేవుని వైపుకు మళ్ళీకోవలసిందని యూదాకు ప్రోత్సాహం —
3:7-4:6

ఎదోము పతనం, దేవుని ప్రేమను కనపరచడం

1 “ఇశ్రాయేలీయులను గూర్చి మర్కా ప్రవక్త ద్వారా చెప్పబడిన యొహోవా వాక్యా. **2** యొహోవా ఈ విధంగా అంటున్నాడు. “నేను మీ పట్ల ప్రేమ కనపరిచాను. అయితే మీరు ‘ఏ విషయంలో నీవు మా పట్ల ప్రేమ చూపించావు?’ అంటారు. ఏశాపు యాకోబుకు అన్న కదా. నేను యాకోబును ప్రేమించాను. **3** ఏశాపును ద్వేషించాను*. అతని నివాస స్థలాలను పొడుచేసి అతని ఆస్తిని ఎడారిలో ఉన్న నక్కలపాలు చేశాను.”

4 “మనం నాశనమై పోయాం. రండి, పొడైపోయిన మన నివాస స్థలాలు తిరిగి నిర్మించుకుందాం” అని ఎదోమీయులు† అనుకొంటారు. అయితే సైన్యాలకు అధిపతియైన యొహోవా చెబుతున్నది ఏమిటంటే, వారు మళ్ళీ నిర్మించుకొన్నప్పటికీ నేను వాటిని కీంద పడడోని నాశనం చేస్తాను. వాళ్ళ దేశం భక్తిహీనుల ప్రదేశమని, వాళ్ళపై యొహోవా కోపం నిత్యమూ నిలిచి ఉంటుందని ఇతర ప్రజలు అంటారు. **5** కళ్ళారా దాన్ని చూసిన మీరు “ఇశ్రాయేలు ప్రజల సరిహద్దుల అవతల కూడా యొహోవా గొప్పవాడు” అంటారు.

యాజకుల దోషం

* **1:3** 1:3 ద్వేషించాను అనహ్యంచాను † **1:4** 1:4 ఎదోమీయులు ఏశాపు సంతతి వారు

6 “కుమారుడు తన తండ్రిని గొప్ప చేస్తాడు గదా, దాసుడు తన యజమానుని ఘనవరుస్తాడు గదా. నా గొప్పదనాన్ని నిర్లక్ష్యిం చేసే యాజకులారా, నేను మీకు తండ్రినైతే నాకు రావలసిన ఘనత ఏమయింది? నేను యజమానుడినైతే నాకు భయపడేవాడు ఎక్కడ ఉన్నాడు?” అని సేనల ప్రభువైన యెహోవా మిమ్మల్ని అడిగినప్పుడు “నీ నామాన్ని మేము ఏ విధంగా నిర్లక్ష్యిం చేశాం?” అని మీరు అంటారు. 7 మీరు నా బలిపీరం మీద అపవిత్రమైన ఆహారం నాకు అర్పిస్తూ “ఏమి చేసినిస్ను అపవిత్రపరచాం?” అంటారు. “యెహోవా భోజనపు బల్లను అవమాన పరచడం వల్లనే గదా 8 గుడ్డి దాన్ని బలిగా అర్పించినప్పుడు అది దోషమే కదా. కుంటి దాన్ని, జబ్బ పడిన దాన్ని అర్పించినప్పుడు అది దోషం కాదా? అలాంటి వాటిని మీ యజమానికి ఇస్తే అతడు మిమ్మల్ని స్వీకరిస్తాడా? మిమ్మల్ని కనికరిస్తాడా?” అని సేనల ప్రభువైన యెహోవా అడుగుతున్నాడు.

9 ఇప్పుడు దయ చూపమని ఆయనను ప్రాథేయపడండి. మీరే గదా ఆయనను అవమాన పరచారు. మీరు చేసిన పనులను బట్టి మీలో ఎవరినైనా ఆయన స్వీకరిస్తాడా? అని సేనల ప్రభువైన యెహోవా ఆడుగుతున్నాడు. 10 “మీరు నా బలిపీరం మీద వ్యర్థంగా నిష్పు రాజబెట్టకుండా మీలో ఒకడు నా ఆలయం ద్వారాలు మూసివేసే ఎంత బాగుండేది? మీరంటే నాకు ఇష్టం లేదు, మీరు అర్పించే నైవేద్యాలను నేను స్వీకరించను” అని సేనల ప్రభువైన యెహోవా చెబుతున్నాడు.

11 తూర్పు దిక్కు నుండి పడమర దిక్కు వరకూ ఇతర దేశాల ప్రజల్లో నా పేరును అంతా గౌరవిస్తారు. అన్ని ప్రాంతాల్లో నా పేరుకు ధూప సైవేద్యాలు, పవిత్రమైన అర్పణలు అర్పిస్తారు. అన్య దేశాల ప్రజల్లో నా పేరును ఉన్నతంగా ఎంచుతారు. అని సేనల ప్రభువైన యెహోవా చెబుతున్నాడు. 12 మీరైతే యెహోవా బల్ల అపవిత్రమని, దాని మీద ఉంచిన ఆహారం నిచమైనదని అనుకుంటూ దానికి అవమానం కలిగిస్తున్నారు. 13 అయ్యా, ఇదంతా చేయడం వ్యర్థమని ఆ బల్లను

తిరస్కరిస్తున్నారు అని ఆయన సెలవిస్తున్నాడు. ఇది సేనల ప్రభువైన యొహోవా వాక్కు. దోషుకున్నదానినీ, కుంటిదానినీ, జబ్బు గలదానినీ మీరు తీసుకువచ్చి బలిగా అర్పించినప్పుడు అలాంటి వాటిని నేను స్వీకరిస్తానా? అని యొహోవా అడుగుతున్నాడు.

14 నేను ఘనమైన గొప్ప రాజును. అన్య దేశాల ప్రజల్లో నా పేరంటే భయం. యొహోవాకు మొక్కుబడి చెల్లించడానికి మగ జంతువు ఉన్నప్పటికే జబ్బు పడిన దాన్ని అర్పించే వంచకుడు శాపానికి గురి అపుతాడు.

2

యాజకులకు హెచ్చరిక

1 కాబట్టి యాజకులారా, నేనిచే ఈ ఆజ్ఞ మీ కోసమే. **2** సైన్యాలకు అధిపతియైన యొహోవా చెప్పేది ఏమిటంటే, మీరు నేను ఇచ్చిన ఆజ్ఞలు పాటించకుండా, నా నామాన్ని మనస్సుర్తిగా గౌరవించడానికి నిశ్చయించుకొకపోతే నేను మీ మీదికి శాపం వచ్చేలా చేస్తాను. మీకు కలిగిన ఆశీర్వాద ఫలాలను శపిస్తాను. మీరు ఇంకా దాన్ని గుర్తుకు తెచ్చుకోలేదు గనుక ఇంతకుముందే నేను వాటిని శపించాను. **3** మిమ్మల్ని బట్టి మీ సంతానాన్ని పెకలించి వేస్తాను. మీ పండగల్లో మీరు అర్పించే పశువుల పేడ మీ ముఖాలపై వేయిస్తాను. పేడ ఊడ్డి వేసే స్థలానికి మీరు ఊడ్డి వేయబడేలా చేస్తాను.

4 దిన్ని బట్టి నేను లేవియులకు నిబంధనగా ఉండేలా ఈ ఆజ్ఞను మీకు ఇచ్చిన వాణ్ణి నేనే అని మీరు తెలుసు కుంటారు అని నేనల ప్రభువు యొహోవా సెలవిస్తున్నాడు. **5** నేను చేసిన నిబంధన వారి ప్రాణానికి, శాంతికి మూల కారణం. నా పట్ల వారికి భయభక్తులు కలిగించడానికి నేను వాటిని ఇచ్చాను. కాబట్టి వారు నా పట్ల భయభక్తులు కలిగి, నా నామం విషయంలో భయం కలిగి నడుచుకున్నారు.

6 వారు దుర్బీధ ఎంతమాత్రమూ చేయకుండా సత్యమైన ధర్మశాస్త్రం బోధిస్తూ వచ్చారు. సమాధానంతో, యథార్థతతో నన్ను అనుసరించి అనేకులను అన్యాయం నుండి మట్టుకునేలా చేశారు. **7** యాజకులు సైన్యాలకు అధిపతియైన యెహోవా వార్తాహారులు గనుక ప్రజలు వారి నోటునుండి వచ్చే ధర్మశాస్త్ర విధులు నేర్చుకొంటారు గనుక వారు జ్ఞానం కలిగి వాటిని బోధించాలి.

8 అయితే మీరు దారి తప్పారు. మీరు చేసిన ఉపదేశం వల్ల చాలా మంది దారి తప్పారు. నేను లేపియులతో చేసిన నిబంధనను వమ్ము చేశారు. **9** ధర్మశాస్త్ర ఉపదేశంలో మీరు జరిగించిన పక్షపాతం వల్ల ప్రజలందరి ఎదుట మిమ్మల్ని తిరస్కారానికి గుర్తిన వారుగా, అణగారి పోయిన వారుగా చేశాను అని సేనల ప్రభువు యెహోవా సెలవిస్తున్నాడు.

అవిశ్వాసులకు హెచ్చరిక

10 మనకందరికి తండ్రి ఒక్కడే కదా. ఒక్క దేహండే మనలను సృష్టించాడు కదా. అలాంటప్పుడు మనం ఒకరి పట్ల ఒకరం ట్రోహం చేసుకుంటూ, మన పూరీయైకులతో చేసిన కట్టడను ఎందుకు తిరస్కరిస్తున్నావు? **11** యూదా ప్రజలు ట్రోహాలుగా మారారు. ఇతరాయేలు ప్రజల మధ్య యెరూపులేమలోనే నీచ కార్యాలు జరుగుతున్నాయి. యూదా ప్రజలు యెహోవాకు ప్రియమైన పరిశుద్ధ స్థలాన్ని అపాపితం చేసి అన్యదేవత ఆరాధకుల పిల్లలను వివాహం చేసుకున్నారు.

12 ఈ విధంగా చేసిన వాత్సను యాకోబు సంతానానికి చెందిన గుడారాల్లో లేకుండా, సైన్యాలకు అధిపతియైన యెహోవాకు నైవేద్యాలు అర్పించే వారి సహవాసంలో లేకుండా యెహోవా నాశనం చేస్తాడు. **13** మళ్ళీ రెండోసారి కూడా మీరు అలాగే చేస్తారు. అయితే ఆయన మీ నైవేద్యాన్ని స్వీకరించడు. మీరు అర్పించే అర్పణలు

ఆయన లక్ష్మీపెట్టడు. అప్పుడు యొహోవా బలిపీతాన్ని ఏడ్పుతో, కన్నిళ్ళతో, రోడనతో మీరు తడుపుతారు.

14 ఇలా ఎందుకు జరుగుతుంది? అని మీరు అడుగుతారు. యవ్వన కాలంలో నువ్వు పెల్లి చేసుకుని అన్యాయంగా విడిచిపెట్టిన నీ భార్య పక్షంగా యొహోవా సాక్షిగా నిలబడతాడు. నీ భార్య నీ సహకారి కాదా, నీవు చేసిన నిబంధన ప్రకారం భార్య కాదా. **15** ఆయన మీ ఇష్టదర్శిని ఒకటిగా చేశాడు. శరీరం, ఆత్మ రెండూ ఆయనకే చెందుతాయి గదా. అలా ఒకటిగా చేయడం దేనికి? దేశుని మూలంగా వారికి సంతతి కలగాలని. అందువల్ల మిమ్మల్ని మీరే జాగ్రత్తగా కాపాడుకోండి. యవ్వనంలో పెల్లి చేసుకున్న మీ భార్యలకు ద్రోహం చేసి విశ్వాస ఘూతకులుగా మారకండి.

16 ఒకడు తన భార్యను విడిచి పెట్టడం నాకు అసహ్యం అని ఇక్కాయేలు ప్రజల దేవుథైన యొహోవా సెలవిస్తున్నాడు. ఒకడు తన బట్టలతో బాటు బలాత్మారంతో తనను కష్టకోవడం నాకు అసహ్యమని సైన్యాలకు అధిపతియైన యొహోవా అంటున్నాడు. కనుక మీ హృదయాలను కాపాడుకోండి. విశ్వాస ఘూతకులుగా ఉండకండి.

యొహోవాకు చిరాకు కలిగించడం

17 మీరు మీ మాటలతో యొహోవాకు చిరాకు కలిగించారు. “వీ విధంగా ఆయనకు చిరాకు కలిగించాం?” అని మీరు అడుగుతున్నారు. “చెడ్డ పనులు చేసే వాళ్ళంతా యొహోవా దృష్టిలో మంచివారే. వారిపట్ల ఆయన అసందిస్తాడు. లేకపోతే న్యాయం చేసే దేశుడు ఇక ఎందుకు?” అని చెప్పుకోవడం ద్వారా మీరు ఆయనకు చిరాకు కలిగిస్తున్నారు.

3

1 సైన్యాలకు అధిపతియైన యొహోవా ఇలా చెబుతున్నాడు. “నేను నా దూతను పంపుతున్నాను. అతడు నాకు ముందుగా దారి సిద్ధం చేస్తాడు. ఆ తరువాత మీరు వెతుకుతూ ఉన్న ఆ ప్రభువు,

అంటే మీరు కోరుకున్న నిబంధన దూత తన ఆలయానికి హతాత్తుగా వస్తాడు. ఆయన వస్తున్నాడు.

2 ఆయన రాకడ దినం ఎవరు తట్టుకోగలడు? ఆయన కనబడినప్పుడు ఎవరు నిలబడి ఉండగలరు? ఆయన కంసాలి కొలిమిలో ఉండే నిప్పులాంటివాడు, చాకలి చేతిలోని సబ్బు వంటివాడు. **3** ఆయన వెండిని పరీక్షించి పుటం పెట్టి శుద్ధి చేసేవాడిలాగా కూర్చుంటాడు. వెండి బంగారాలను శుద్ధి చేసి పుటంపెట్టి విధంగా ఆయన లేపి గీత్రం వారిని శుద్ధి చేస్తాడు. అప్పుడు వాళ్ళు నీతి నియమాలను అనుసరించి యెహోవాకు నైవేద్యాలు అర్పిస్తారు.

4 గతించిన రోజుల్లో, పూర్వ్యకాలంలో ఉన్నట్టుగా, యూద ప్రజలు, యెరూపులేము నివాసులు అర్పించే నైవేద్యాలు యెహోవాకు ప్రీతికరంగా ఉంటాయి. **5** తీర్పు తీర్పుడానికి నేను మీ దగ్గరికి వచ్చినప్పుడు, మాంత్రికుల మీద, వ్యభిచారుల మీద, అబధ్యసాక్షం పలికే వారి మీద నా సాక్ష్యం చెప్పడానికి సిద్ధంగా ఉంటాను.

నేనంటే భయం లేకుండా కూలి ఇచ్చే విషయంలో కూలివాళ్ళను, విధవరాండ్రును, తండ్రిలేని వారిని బాధపెట్టిన వారి విషయంలో, పరాయి దేశపుల పట్ల అన్యాయంగా ప్రవర్తించిన వారి విషయంలో నేను బలంగా సాక్ష్యం పలుకుతాను అని సైన్యాలకు అధిపతియైన యెహోవా సెలవిస్తున్నాడు.

దేవుని సాత్తు దొంగతనం

6 యెహోవానైన నేను మార్పు చెందను గనుక యాకోబు సంతతివారైన మీరు నాశనం కారు.

7 మీ పూర్వీకుల కాలం నుండి మీరు నా నియమాలను లక్ష్యపెట్టుకుండా వాటిని తిరస్కరించారు. అయితే ఇప్పుడు మీరు నావైపు తిరిగిన పక్షంలో నేను మీవైపు తిరుగుతానని సైన్యాల అధిపతియైన యెహోవా చెప్పినప్పుడు, ‘మేము దేని విషయంలో

తిరగాలి?’ అని మీరు అంటారు. 8 మానవుడు దేవుని సొత్తు దొంగతనం చేస్తాడా? అయితే మీరు నా సొత్తు దొంగిలించారు. ‘వీ విషయంలో మేము నీదగ్గర దొంగిలించాం?’ అని మీరు అంటారు. దశమ భాగం, కృతజ్ఞత అర్పణలు ఇప్పుకుండా దొంగిలించారు.

9 ఈ ప్రజలందరూ నా దగ్గర దొంగతనం చేస్తూనే ఉన్నారు. మీరు శాపానికి పొత్తులయ్యారు. 10 నా ఆలయంలో ఆహారం ఉండేలా మీ దశమ భాగం నా ఆలయం గిడ్డంగిలోనికి తీసుకురండి. ఇలా తీసుకువచ్చి నన్ను శోధించండి, నేను పరలోక ద్వారాలు విప్పి, పట్టలేనంత దివెనలు విస్తారంగా కుమ్మరిస్తాను” అని సైన్యాలకు అధిపతియైన యొహోవా సెలవిస్తున్నాడు.

11 “మీ పంటను పురుగులు తినివేయకుండా నేను గద్దిస్తాను. అవి మీ భూమిపై ఉన్న పంటను నాశనం చెయ్యావు. మీ ద్రాక్షచెట్ల ఫలాలు ఆకాలంలో రాలిపోవు. ఇది సైన్యాలకు అధిపతియైన యొహోవా వాక్కు. 12 ఇక అప్పుడు ఆనందకరమైన దేశంలో మీరు నివసిస్తారు. అన్య దేశాల ప్రజలంతా మిమ్మల్ని ధన్య జీవులు అంటారు అని సైన్యాలకు అధిపతియైన యొహోవా సెలవిస్తున్నాడు. 13 యొహోవా చెప్పేదేమిటంటే, నాకు విరోధంగా మీరు చాలా గర్యంగా మాట్లాడారు. ‘నిన్ను గూర్చి ఏమని మాట్లాడాం?’ అని మీరు అడుగుతారు.

14 మీరు ఇలా చెప్పుకుంటున్నారు, ‘దేవునికి సేవ చేయడం వ్యాధం. ఆయన ఆజ్ఞలు గైకోని సైన్యాల అధిపతియైన యొహోవా సన్నిధిలో మనం దుఃఖాక్షాంతులుగా తిరుగుతూ ఉండడంవల్ల ఏమి ఉపయోగం? 15 గర్విష్టులే ధన్యతలు పొందుతున్నారు, యొహోవాను శోధించే దుర్మార్గులు భద్రంగా ఉంటూ వర్ధిల్లతున్నారు.’ ”

16 అప్పుడు, యొహోవా పట్ల భయభక్తులు గలవారు ఒకరితో ఒకరు మాట్లాడుకుంటున్నప్పుడు యొహోవా ఆ మాటలు విన్నాడు. యొహోవా పట్ల భయభక్తులు కలిగి ఆయన నామాన్ని గౌరవించే వారి గురించి జ్ఞాపకార్థంగా ఆయన సన్నిధానంలో ఒక పుస్తకం రాశారు. 17 “నేను

నియమించే రోజు సమీపించినప్పుడు వారు నావారుగా, నా ప్రత్యేక సొత్తుగా ఉంటారు. తండ్రి తనను సేవించే కొడుకును కనికరించే విధంగా నేను వారిని కనికరిస్తాను” అని సైన్యాలకు అధిపతియైన యెహోవా సెలవిస్తున్నాడు.

18 అప్పుడు సేతిమంతులెవరో దుర్మార్గులెవరో, దేవుణ్ణి సేవించేవాళ్ళు ఎవరో, సేవించనివాళ్ళు ఎవరో మీరు మళ్ళీ గుర్తిస్తారు.

4

రాబోయే యెహోవా దినం

1 సైన్యాలకు అధిపతి అయిన యెహోవా ఇలా చెబుతున్నాడు. “నియమిత దినం రాబోతుంది. అది కాలుతూ ఉన్న కొలిమిలాగా ఉంటుంది. గర్వప్పులంతా, దుర్మార్గులంతా ఎండుగడ్డిలాగా ఉంటారు. వారిలో ఒక్కరికి కూడా వేరు గానీ, చిగురు గానీ ఉండదు. రాబోయే ఆ దినాన అందరూ తగలబడి పోతారు. **2** అయితే నా పట్ల భయభక్తులు ఉన్న మీ కోసం సేతిసూర్యుడు ఉదయిస్తాడు. ఆయన రెక్కల చాటున మీకు రక్షణ కలుగుతుంది. కాబట్టి మీరు బయటికి వెళ్లి కొవ్వున దూడల్లాగా గంతులు వేస్తారు. **3** నేను నియమించే ఆ రోజు దుర్మార్గులు మీ కాళ్ళ కింద బూడిదలాగా ఉంటారు. మీరు వాళ్ళను అంగదోక్కుతారు.

4 హోరేబు కొండ మీద ఇక్కాయేలు ప్రజల కోసం నేను నా సేవకుడైన మోషేకు ఆజ్ఞాపించిన ధర్మస్తాస్తాన్ని, దాని కట్టడలను విధులను జ్ఞాపకం చేసుకోణి. **5** యెహోవా నియమించిన భయంకరమైన ఆ మహా దినం రాకముందు నేను ప్రవక్త అయిన ఏలీయాను మీ దగ్గరికి పంపుతాను. **6** నేను వచ్చి దేశాన్ని శచించకుండా ఉండేలా అతడు తండ్రుల హృదయాలను పిల్లల పైపుకు, పిల్లల హృదయాలను తండ్రుల పైపుకు తీపుతాడు.”

**ఇండియన్ రివైజ్ బెర్బన్ (IRV) - తెలుగు -2019
The Indian Revised Version Holy Bible in the Telugu
language of India**

copyright © 2017, 2019 Bridge Connectivity Solutions

Language: తెలుగు (Telugu)

Translation by: Bridge Connectivity Solutions

Contributor: Bridge Connectivity Solutions Pvt. Ltd.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2020-02-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 19 Apr 2023

03e76403-1eaf-5ad5-8fac-cb9ce6f2c24b